

La falta de donacions obliga a importar milers de litres de plasma sanguini als EUA

El preu de la sang

Les donacions de sang als Països Catalans no arriben a la mitjana que recomana l'OMS. Davant la falta de sang, els laboratoris farmacèutics hagueren d'importar l'any passat plasma dels Estats Units per valor de més de 2.000 milions de pessetes.

Com cada estiu, les unitats de transfusió dels centres hospitalaris es troben en màxima alerta. Els mesos de vacances són, tradicionalment, aquells en què disminueix el nombre de donants i les existències, ja escasses, de sang es troben en els mínims anuals. La disminució d'intervencions clíniques es veu superada per l'augment important dels accidents de trànsit i la situació es converteix en delicada. Sortosament, 1992 ha estat un any tranquil i l'alerta roja no ha arribat.

Però encara falta molta sang per arribar a l'auto-suficiència, un dels objectius prioritaris de la Comunitat Econòmica Europea en matèria de sanitat. Malgrat les contínues campanyes per a fomentar la donació de sang que s'organitzen al nostre país, cap de les tres comunitats dels Països Catalans aconsegueix la mitjana de donants de sang per cada 1.000 habitants que recomana l'Organització Mundial de la Salut (OMS). La xifra ideal per tal de tenir garantides les necessitats de sang és de 50 donacions per cada 1.000 habitants, a l'any. Les Illes Balears s'acosten a aquesta xifra amb una mitjana de 32 donacions, però ni el Principat ni el País Valencià aconsegueixen superar les 30.

No obstant això, el doctor Just, del Centre de Transfusions de la Generalitat valenciana, es mostra optimista. Segons indica: "Cal tenir en compte que no hi

ha una tradició en donació de sang i que des que vam posar en marxa el centre de transfusions, el nombre de donacions no ha parat de créixer".

Les actuals reserves provinents dels bancs de donació asseguren la pràctica totalitat de la sang i els seus derivats, que són necessaris per a l'ús clínic en intervencions quirúrgiques, com les transfusions en

cas de pèrdues en massa de sang o els trasplantaments. En aquestes ocasions s'utilitzen els concentrats d'hematies (glòbuls rojos), la sang total o els concentrats de plaquetes. Però la sang és necessària per a molts més usos que les actuals reserves no poden cobrir. L'altre principal derivat de la sang, el plasma, és un element bàsic en la fabricació d'importants concentrats utilitzats per la medicina.

"La indústria farmacèutica té una necessitat constant de plasma sanguini per extraure'n elements fraccionats, sobretot l'albumina, els reactius o el factor VIII, que és imprescindible per a ajudar els hemofílics. Amb el ritme actual de donacions aquesta demanda no es pot cobrir amb el plasma nacional, per això s'ha d'importar de l'estranger", comenta la doctora Genoveva Barba, una de les responsables del programa de promoció i transfusió de sang de la Generalitat de Catalunya.

Segons xifres facilitades per la indústria farmacèutica, l'estat espanyol va importar l'any passat, entre plasma complet i elements ja fraccionats d'aquest element, l'equivalent a 450.000 litres. Amb un preu en el mercat internacional de 60 dòlars per litre, les despeses per la importació de plasma arribaren l'any passat als 2.450 milions de pessetes.

L'origen d'aquest plasma és sempre el mateix: els Estats Units. Les importacions han d'estar autoritza-

Augmentar les donacions és l'única solució per a garantir la qualitat i la seguretat de la sang i els seus derivats. D. U. MBERT

La manipulació i protecció d'una bossa de sang costa al voltant de 9.000 pessetes.

D. LIMBERT

des pel Ministeri de Sanitat, que revisa els controls d'origen i realitza controls addicionals per a assegurar la qualitat del producte i la impossibilitat del contagi de malalties infeccioses.

Malgrat que la importació crea dependència d'altres estats i significa una pèrdua de divises, la gran majoria de laboratoris prefereix treballar amb plasma importat per a extraure els altres derivats que no pas amb plasma obtingut en els nostres centres de transfusió. "La raó és molt senzilla –comenta el doctor Jorbà, director de l'Institut Grífols, que porta 50 anys treballant amb hemoderivats– el plasma importat ve en botelles de vidre d'un litre mentre que el nacional ve en bosses petites de plàstic. Es perd molt en els plecs de la bossa. A més, el plasma dels Estats Units ja ve sotmès a un tractament específic per al seu ús per la indústria i perquè es puguin traure'n els derivats. El nacional prové del que ha sobrat dels centres de transfusió i no està preparat".

En efecte, els diferents centres, quan tenen algun excedent de plasma, el donen a la indústria farmacèutica, que el torna convertit en productes ja elaborats, com albúmina o factor VIII. Els centres, doncs, només han de pagar el procés de transformació. "Però, actualment, encara podem tenir problemes amb el glòbuls rojos –comenta el doctor Joan Profitós, de la Comissió Nacional d'Hemoteràpia– que són l'element que es precisa en les accions més urgents. Per això encara haurem d'esperar a preparar centres dedicats específicament a

extraure'n plasma. Si els obríem ara seria com crear-nos una competència amb nosaltres mateixos, donar dues possibilitats per a un nombre de donants encara baix. Haurem d'esperar i, mentrestant, importar el plasma". La Generalitat valenciana creà l'estiu passat l'empresa Biofraccionamiento per a fraccionar per ella mateixa el plasma excedent. En l'empresa participaven, a més, la Creu Roja i la Fundació Nacional de Transfusió de França. El fet que aquesta haja desaparegut per l'escàndol que va suposar el cas d'algunes transfusions fetes sense garanties que contagiaren la sida als receptors ha deixat l'empresa en una situació complicada.

Juntament amb els Estats Units, l'altre país que també exporta grans quantitats de plasma, encara que no arriba a l'estat espanyol, és l'Índia. La raó per què aquests països poden permetre's el luxe d'exportar un ben tan preciat i tan escàs és bé senzilla: allà, la donació de sang està retribuïda, mentre que als països membres de la CEE està prohibida tota recompensa a canvi de la sang. "El fet que la donació siga totalment altruista –indica el doctor Profitós– és una manera de garantir, al màxim possible, que no hi haja infeccions. Nosaltres fem totes les proves per evitar casos de contagi d'hepatitis o sida, per exemple, però ara ha aparegut un nou tipus d'hepatitis i, de ben segur, n'apareixeran d'altres. Si el pacient no rep res per la seua sang, et dirà la veritat respecte a si ha passat una hepatitis o no; però si amagant aquest fet pot guanyar alguns diners, et pot mentir".

El doctor Jorbà, això no obstant, destaca altres factors, "en el cas de la sida, si no haguérem necessitat plasma dels EUA, potser la malaltia s'haguera estès més lentament a Europa quan encara no es coneixia. Ser autosuficients és fonamental i això no és incompatible amb una donació retribuïda molt ben controlada".

La donació retribuïda va ser eliminada de l'estat espanyol fa uns anys, tot i que encara la normativa vigent admet que es pugui donar alguna recompensa en cas d'extrema necessitat. A partir d'aquell moment començaren els diversos centres de transfusió la seua tasca d'influir en la mentalitat de la població sobre la necessitat i la seguretat de donar sang.

Processos altament tecnificats, control del donant abans d'efectuar la donació, material d'un sol ús i totalment esterilitzat garanteixen actualment una donació de sang perfectament segura i sense cap perill de contagi. Els centres de recollida de sang s'han esforçat a fer comprendre a la societat aquesta seguretat i han decidit anar a buscar el donant allà on pot estar. El centre de la Generalitat valenciana, per exemple, amb el seu equip mòbil, ja ha efectuat 1.277 eixides enguany. "Hem de donar tot tipus de facilitats als donants o possibles donants –comenta el Dr. Just– perquè es veja que donar és una acció molt senzilla, solidària i sense cap risc". Que, a més, podria estalviar un bon grapat de milions.

Jordi Sebastià